HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2026

asiantuntijakuuleminen 3.10.2025

Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto

asiantuntija: Henri Mäkinen, päällikkö, taloussuunnittelu ja raportointi

Luonnonvarakeskuksen toimintamenot

© Luke

- Luken toimintamenomomentin 30.01.05 määräraha vuodelle 2026 on 88,5 M€
  - Enonkosken kalanviljelylaitoksen säilyttäminen ja sen toiminnan vahvistaminen: 0,5 M€ (vuodesta 2027 eteenpäin pysyvä 0,33 M€:n rahoitus)
  - Luontotyyppi- ja ekosysteemitiedon uusien kustannustehokkaiden menetelmien kehittäminen (T&K): 1,0 M€ (2027 myös 1,0 M€)
  - Ennallistamisen tutkimus (T&K): 1,0 M€ (pysyvä 1,0 M€ vuosittainen lisärahoitus)
  - Tutkimuslaitosten post-doc –ohjelma: 2,2 M€
  - EU:n rahoittamien T&K-hankkeiden vastinrahoitus: 3,4 M€
  - Metsäbiotalouden arvonlisän kasvattaminen (v. 2026 rahoitus) (siirto momentilta 30.01.40): 1,2 M€
- Menestyminen ulkopuolisen rahoituksen hankinnassa on Luken talouden tasapainon kannalta erittäin suuri ja korostuu entisestään tulevina vuosina
  - Vuonna 2024 bruttomenoista rahoitettiin 47 % Luken toimintamenomomentin ulkopuolisella rahoituksella ja 53 % toimintamenomomentin määrärahalla
  - Vuonna 2024 Luken ulkopuolinen rahoitus oli 69,4 M€, kun se Luken aloitusvuonna 2015 oli 39,3 M€
- Myös valtion kehyksiin sisältyvän T&K-rahoituksen kohdentuminen tulevina vuosina vaikuttaa Luken rahoitukseen
  - Haasteena tällä hetkellä, että kohdentumisesta päätetään suurelta osin vuosittain, mikä vaikeuttaa pitkäjänteistä talouden suunnittelua

Luke

Luonnonvarakeskuksen toimintamenot

© Luke

- Hallituksen valtiontalouden sopeuttamistoimenpiteistä aiheutuvat leikkaukset ovat vuoden 2026 talousarviossa 5,8 M€ ja vuodesta 2027 eteenpäin 9,7 M€

milj. euroa	2025	2026	2027 vuodesta eteenpäin
Tuottavuustoimenpiteet (HO 2023)	-0,840	-3,070	-6,350
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	-0,060	-1,400	-1,400
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2025)	0,000	-1,298	-1,937
Yhteensä	**-0,900**	**-5,768**	**-9,687**

- Sopeuttamistarvetta lisää hallituksen linjaus, että uusiin tehtäviin ei lähtökohtaisesti osoiteta lisärahoitusta
  - Luken osalta uudet tehtävät liittyvät pääsääntöisesti viranomais- ja tilastoviranomaistehtäviin
- Sopeuttamistarvetta lisäävät myös toimitilavuokrien vuosittaiset indeksikorotukset (n. 0,3 M€), joihin ei saada lisärahoitusta vuosittaisissa talousarvioissa, sekä palkkojen yleiskorotusten rahoitus ulkopuolisen rahoituksen suhteelliseen osuuteen perustuen
- Arvio talouden sopeuttamistarpeesta tällä hetkellä n. 11-12 M€

Luke

Luonnonvarakeskuksen toimintamenot

© Luke

- Vuoden 2026 osalta talous on vielä kohtuullisesti tasapainossa
  - Ulkopuolista rahoitusta on pystytty vahvistamaan viime vuosina
  - Sopeuttamistoimenpiteitä on tehty etupainotteisesti ja esim. henkilöstömäärää on jo pystytty laskemaan luonnollista poistumaa hyödyntäen
- Toimenpiteitä vuosien 2028 ja 2029 kehystasoon sopeuttamiseksi täytyy tehdä edelleen vuosien 2026 ja 2027 aikana.
- Hyvän taloudenhoidon ansiosta Lukelle on kertynyt siirtomäärärahapuskuria, jota voidaan hyödyntää talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjauksen (24.6.2025) mukaisesti määrärahaleikkauksiin sopeutumiseen sekä vuonna 2026 että tulevina vuosina
- Luken rahoitustilannetta tulevina vuosina haastaa erityisesti laaja toimipaikkaverkosto. Tiloista (neliöistä) n. 9 % on enää toimistotiloja, joten pääasiassa tilat ovat käyttösidonnaisia tiloja, joiden kehittäminen, peruskorjaustarpeet ja ylläpito on huomattavasti kalliimpaa kuin toimistotilojen. Lisäksi vuosittaiset indeksikorotukset ovat n. 0,3 M€, joihin ei saada vuosittaisissa talousarvioissa lisärahoitusta.

Luke

Luonnonvarakeskuksen toimintamenot

© Luke

- Keskeisiä toimenpiteitä määrärahaleikkauksiin sopeutumisessa ovat:
  - Toiminnan fokusointi ja volyymimuutokset viranomaistehtävien ja strategisesti tärkeän tutkimuksen turvaamiseksi perusrahoituksen vähentyessä
  - Ulkopuolisen rahoituksen edelleen vahvistaminen vähenevistä henkilöresursseista huolimatta, mikä edellyttää muutoksia henkilöstörakenteessa, jotta henkilöstön kokonaismäärän laskiessa tutkijoiden määrä saadaan pidettyä nykytasolla tai jopa hieman kasvatettua.
    - EU-rahoitus
    - Suomen Akatemia
    - Business Finland
    - Yritysrahoitus
  - Toiminnan tehostaminen uusilla toimintatavoilla digitalisaatiota ja tekoälyä hyödyntäen
  - Toiminnallisten muutosten toteuttamisessa sekä henkilöstörakenteen ja -mitoituksen muutoksessa on varmistettava strateginen kyvykkyys ja henkilöstön hyvinvointi
  - Investointien rahoituksen turvaaminen kilpailukykyisten tutkimusympäristöjen ylläpitämiseksi ja tutkimusympäristöjen hyödyntämisen mahdollistaminen yhteistyöhankkeissa sekä kansallisissa että kansainvälisissä tutkimusinfraverkostoissa
- Poliittisten ratkaisujen tulisi tukea valtion virastojen mahdollisuuksia toteuttaa organisaation ydintoimintaa turvaavien tuottavuustoimenpiteiden toimeenpano, jotta virastojen merkittävät haasteet toiminnan ja talouden tasapainottamisessa olisi ratkaistavissa. Esimerkiksi toimipaikkarakennetta ja toimitiloja koskevilla ratkaisuilla tulisi turvata tarkoituksenmukaiset ratkaisut toiminnan näkökulmasta ja samalla mahdollistaa säästö toimitilamenoissa, jolloin henkilöstöön kohdistuvia säästöpaineita voitaisiin keventää.

Luke

© Luke

luke.fi

© Luonnonvarakeskus
© Natural Resources Institute Finland
© Naturresursinstitutet